

Структурни деловни статистики

ДС_СДС_А_МК_2022_1

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

1	Контакт
1.1	Организација/ институција за контакт
	Државен завод за статистика
1.2	Организациска единица за контакт
	Оделение за структурни деловни статистики, демографија на претпријатија и статистика на странски афилијации
1.3	Лице за контакт
	Снежана Шиповиќ
1.4	Звање на лицето за контакт
	Раководител на одделение
1.5	Поштенска адреса
	ул. „Даме Груев“ бр. 4, 1000 Скопје, Република Северна Македонија
1.6	Електронска адреса
	snezana.sipovic@stat.gov.mk
1.7	Телефонски број
	0038923295657
1.8	Факс
	0038923111336
2	Ажурирање метаподатоци
2.1	Последна потврда на метаподатоците
	09/05/2025
2.2	Последна објава на метаподатоците

09/05/2025

2.3 Последно ажурирање на метаподатоците

09/05/2025

3 Статистичка презентација**3.1 Опис на податоците**

Со истражувањето се обезбедуваат податоци за бројот на деловни субјекти, вработени, бруто-додадена вредност по фактор трошок, средства за вработените и бруто-деловен вишок. Податоците се публикуваат по сектори на дејност, вкупно и според големина претпријатија дефинирана според бројот на вработени.

3.2 Систем на класификации

Национална класификација на дејности - НКД Рев.2, што е усогласена со европската класификација НКД Рев.2 .

3.3 Опфат на сектор/и

Согласно со новото европско законодавство за деловна статистика, односно според Регулативата (ЕУ) 2019/2152 на Европскиот парламент и на Советот од 27 ноември 2019 година за европска деловна статистика и укинувањето на десет правни акти од областа на деловната статистика, опфатот на структурните статистики со деловните субјекти кои припаѓаат на нефинансискиот сектор, според НКД Рев.2 се проширува, односно ги содржи следните дејности според класификацијата НКД, Рев. 2 :

- В/Б - Рударство и вадење на камен
- С/В - Преработувачка индустрија
- Д/Г - Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација
- Е/Д - Снабдување со вода; отстранување на отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околината
- F/Г - Градежништво
- G/E - Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли
- Н/Ж - Транспорт и складирање
- I/З - Објекти за сместување и сервисни дејности со храна
- J/S - Информации и комуникации
- L/J - Дејности во врска со недвижен имот
- K/I - Финансиски дејности и дејности на осигурување
- M/K - Стручни, научни и технички дејности
- N/Л - Административни и помошни услужни дејности
- P/M - Образование
- Q/H - Дејности на здравствена и социјална заштита
- P/Њ - Уметност, забава и рекреација

- S/ O - Други услужни дејности

Од опфатот се исклучени секторите :

A/A - Земјоделство, шумарство и рибарство

O/Љ - Јавна управа и одбрана; задолжително социјално осигурување

Во податоците за 2021 година, податоците за секторот К/И - финансиски и дејности на осигурување не се достапни. Поради новонабљудуваните активности во 2021 година, податоците се споредливи само за истите области.

Според **класификацијата на институционални сектори, КИС**, вклучени се

C. 11 Нефинансиски друштва

C.14 Домаќинства

3.4 Статистички концепти и дефиниции

Бројот на претпријатија претставува вкупен број на регистрирани правни или физички лица кои биле активни барем во еден дел од референтниот период.

Бројот на вработени се дефинира како број на лица кои склучиле договор за работа и добиваат плата или друг вид надоместок од работодавецот.

Прометот се дефинира како вкупна фактурирана вредност на продадените производи, стоки и услуги продадени на трети лица која не го содржи данокот на додадена вредност. Финансиските, вонредните и останатите приходи не се вклучени во прометот.

Додадена вредност по фактор трошок на производството претставува бруто-приход од работењето на деловните субјекти по коригирањето со субвенциите и индиректните даноци. Во пресметката на додадената вредност се вклучува вредноста на производството и субвенциите, намалена за даноците на производи и производство и вредноста на меѓуфазната потрошувачка која ги опфаќа трошоците за материјали, производни и непроизводни услуги и дел од останатите лични расходи. Приходите и расходите, класифицирани како финансиски, се исклучени од додадената вредност.

Трошоците за вработените ги опфаќаат сите плаќања во готово или во натура кои работодавецот ги плаќа на постојано или на повремено вработените лица за извршената работа во референтниот период. Исто така, се опфаќаат даноците и придонесите за социјално осигурување на вработените кои одат на товар на работодавецот, како и останатите надоместоци на вработените како што се за храна, превоз, отпремнини, награди, помош на вработените и сл.

Бруто-деловен вишок претставува разлика помеѓу додадената вредност, пресметана по фактори на трошок на производството, и средствата за вработените.

3.5 Статистичка единица

Претпријатие = правна единица ;

3.6 Статистичка популација

Сите пазарно ориентирани претпријатија ; самостојни вршители на дејност.

3.7 Референтна област

НТЕС 0-2 (Република Северна Македонија)

3.8 Временска покриеност

Од 2008 -2009 година , според НКД Рев.1.

Од 2009 -2020 година, според НКД РЕв.2.

Од 2021 , според НКД рев 2 и Регулацијата (ЕУ) 2019/2152

3.9 Базен период

Не е применливо

4 Единица на мерење

Број, милиони денари.

5 Референтен период

Година (календарска година од 01.01. до 31.12.)

6 Институционален мандат

6.1 Законски акти и други договори

НАЦИОНАЛНА ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА:

Закон за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/1997, 21/2007, 51/2011, 104/2013 , 42/2014, 192/2015, 27/16, 83/18, 220/18, 31/20) и

Програма за статистички истражувања 2023-2027 (Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.29/23 и 57/25)

ЕВРОПСКА РЕГУЛАТИВА:

Регулатива (ЕУ) 2019/2152 на Европскиот Парламент и Советот од 27 ноември 2019 за Европските деловни статистики, со која се укинуваат 10 правни акти од областа на деловните

статистики

Регулатива на Комисијата за имплементирање (ЕУ) 2020/1197 од 30 јули 2020 за утврдување на техничките спецификации и аранжмани во согласност со Регулативата (ЕУ) 2019/2152 на Европскиот парламент и на Советот за Европските деловни статистика, со која се укинуваат 10 правни акти од областа на деловните статистики

6.2 Споделување на податоци

Од 2009 година податоците се доставуваат преку EDAMIS до Евростат.

7 Доверливост**7.1 Доверливост - политика**

1. Заштитата на индивидуалните податоци е регулирана со Законот за државната статистика.

2. Основните принципи и активности, што се преземаат за да се обезбеди доверливоста на податоците се опишани во Политиката за статистичка доверливост.

7.2 Доверливост - третирање на податоците

Во согласност со член 38 од Законот за државна статистика и Политиката за доверливост, индивидуалните податоци не се објавуваат. Но, доколку се обезбедува пристап до микроподатоци од соодветното истражување, тогаш треба да се наведат методите кои се користат за спречување на разоткривање на податоците.

Сите индивидуални или лични податоци, во секоја фаза од статистичката обработка, се третираат како доверливи податоци и можат да се користат само за статистички цели. При објавување на податоци од Структурната деловна статистика, доверливи податоци се заштитени ќелии/ агрегација на податоци. Заштитата на податоците се применува кога треба да бидат објавени помалку од 3 деловни субјекти, но и во случај кога еден или два деловни субјекти доминираат или учествуваат со 85% од дисеминираните податоци.

За имплементирање на процесот на статистичка доверливост и заштита на податоци се применува алатката T-argus.

8 Политика за објавување**8.1 Календар на објавување**

Датумот на објавување на податоците се утврдува во Календарот за објавување на Соопштенија, кој се ажурира квартално.

8.2 Пристап до Календарот на објавување

Календар на објавување

8.3	Кориснички пристап
Сите корисници имаат истовремено (или еднаков) пристап до статистичките податоци: ова значи дека датумите за објавување на статистичките податоци се претходно јавно објавени и никој корисник нема пристап до официјалните статистички податоци пред нивното објавување. Статистичките податоци прво се објавуваат во едицијата „Соопштенија “ на ВЕБ страницата на Државниот завод за статистика во 12.00 часот.	
9	Фреквенција на дисеминација
Податоците се објавуваат како : -претходни податоци -дефинитивни податоци	
10	Достапност и јасност
10.1	Соопштенија
Соопштенијата се објавуваат (и истите се достапни на ВЕБ страницата на ДЗС во поглавјето: „ <u>Соопштенија</u> “	
10.2	Публикации
<u>Статистички годишник</u>	
10.3	Онлајн база на податоци
<u>База на податоци МАКстат- Структурно деловни статистики</u>	
10.4	Пристап до микроподатоци
Користењето на микроподатоци за надворешни корисници е можно само за истражувачки цели и се врши во согласност со Законот за државна статистика (член 41, член 42 и член 43). Пристапот до анонимизирани микроподатоци е дефиниран со интерна процедура на Државниот завод за статистика „ <u>Пристап до анонимизирани микроподатоци за научно-истражувачки цели</u> “.	
10.5	Друго
По барање на корисниците, податоците се подготвуваат и во форма согласно нивните потреби.	

10.6	Документација за методологијата
<u>Методолошко упатство</u> , национално, Европски регулативи <u>Регулатива (ЕУ) 2019/2152 на Европскиот Парламент и Советот од 27 ноември 2019 за Европските деловни статистики, со која се укинуваат 10 правни акти од областа на деловните статистики</u> <u>Регулатива на Комисијата за имплементирање (ЕУ) 2020/1197 од 30 јули 2020 за утврдување на техничките спецификации и аранжмани во согласност со Регулативата (ЕУ) 2019/2152 на Европскиот парламент и на Советот за Европските деловни статистика, со која се укинуваат 10 правни акти од областа на деловните статистики</u>	
10.7	Документација за квалитетот
https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/sbs_esms_mk.htm	
11	Управување со квалитет
11.1	Обезбедување на квалитетот
Квалитетот на процесите и продуктите, во Државниот завод за статистика се обезбедува со почитување на <u>Европскиот Кодекс за работа на европската статистика</u> и <u>Рамката за оценка на квалитетот во рамките на Европскиот статистички систем</u> (ESS Quality Assurance Framework-- . Критериумите за квалитет се утврдени и во <u>Законот за државна статистика</u> во член 46 и член 4в (https://www.stat.mk/mk/za-nas/zakonski-akti/zakon-za-drzhavna-statistika/).	
11.2	Оценка на квалитетот
Државниот завод за статистика врши статистички активности во согласност со Статистичкиот бизнис-процес модел, кој се заснова на меѓународниот модел - Generic Statistical Business ProcessModel (GSBPM). Примената на овој модел и меѓународните стандарди во статистичкото производство обезбедуваат високо ниво на точност и споредливост на податоците.	
12	Релевантност
12.1	Потреби на корисниците

Податоците од областа на структурните деловни статистики се користат за следење на работењето и структурните промени на деловните субјекти.

Како корисници на податоците се јавуваат:

Државниот завод за статистика - во рамките на статистичкиот систем се употребуваат како основа за пресметка на бруто-домашниот производ, но и за подготовка на пондери за пресметка на индекси на цени, индустриско производство и слично.

Министерствата и засегнатите владини институции, показателите од областа на структурните деловни статистики ги користат за макроекономски анализи, подготовка на стратегии за економски развој, како и за следење на степенот на реализација на усвоените стратегии.

Стопанските комори, трговските здруженија ги користат овие податоци за анализа на пазарните активности, како и за донесување на соодветни стратегии како, на пр., за развој на малите и средните претпријатија.

Деловните субјекти ги користат податоците за пазарни анализи, како и за донесување на одлуки за развој и инвестирање во одредени дејности. Универзитети, професори, студенти, независни аналитичари, експерти и сл.

12.2 Задоволство на корисниците

Почнувајќи од 2009 година, Државниот завод за статистика на секои три години спроведува Анкета за задоволство на корисниците.

12.3 Комплетност

Во однос на варијаблите кои се предвидени според Регулативата бр. 251/2009 на Европската Комисија, ДЗС обезбедува 91% од нив.

13 Точност и веродостојност

13.1 Свкупна точност

Методологијата на истражувањето и начинот на прибирање на податоците обезбедуваат солиден опфат и точност на податоците.

13.2 Примерочни грешки

Не е применливо (истражувањето е со целосен опфат).

13.3 Непримерочни грешки

Со оглед на тоа што податоците се добиваат од административен извор и сите потребни информации за истражувањето се расположиви во добиената електронска документација, нема појава на непримерочни грешки. Давателите на податоци навреме се законски задолжени за доставување на годишните финансиски извештаи

14	Навременост и точност
14.1	Навременост
T+300 за први резултати. T+450 за дефинитивни податоци.	
14.2	Точност
Податоците се објавуваат на денот, што е најавен во Календарот за навременост	
15	Кохерентност и споредливост
15.1	Географска споредливост
Постои географска споредливост на дисеминираните податоците на национално ниво. Во однос на географската споредливост со останатите европски земји, исто така, е обезбедена споредливост бидејќи податоците се прибираат во согласност со европските регулативи. Одредени споредби може да бидат лимитирани поради разликите во националните сметководствени системи како основа за пресметка на варијаблите.	
15.2	Временска споредливост
Податоците за структурните деловни статистики се разграничени во две временски серии кои не се споредливи поради примената на различни верзии на Националната класификација на дејностите. Во 2008-2009 година податоците се агрегирани по сектори на дејности според НКД Рев.1. Во 2009 година податоците се пресметани и дисеминирани и според НКД Рев.1. и според НКД Рев.2. Од 2009-2020 година е обезбедена споредливост на податоците без прекин во временската серија според НКД Рев.2. Од 2021 во примена е Регулативата (ЕУ) 2019/2152 Бројот на референтни периоди во временската серија од последниот прекин е 2.	
15.3	Меѓудоменска кохерентност
На микро ниво е направена споредба со податоците од СДР. На макро ниво е направена споредба со податоците од Национални сметки.	
15.4	Внатрешна кохерентност
Внатрешна кохерентност на податоците е обезбедена, податоците се контролираат и анализираат во процесот на производство.	

16	Трошок и оптовареност								
Нема трошоци за прибирање на податоците, ниту пак оптовареност на извештајните единици бидејќи се преземаат директно (електронски) од административен извор.									
17	Ревизија на податоците								
17.1	Политика за ревизија на податоците								
Ревизијата на податоците се прави во согласност со <u>Политиката за ревизија</u> на ДЗС.									
17.2	Практика за ревизија на податоците								
Ревизија на податоците се прави редовно, по добивањето на дополнителниот дата сет на финасиски извештаи кои деловните субјекти ги доставуваат вон предвидениот рок, односно ревидираните финасиски извештаи од страна на ревизорските авторитети.									
18	Статистичка обработка								
18.1	Извори на податоци								
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Извор</th><th>Назив на збирка</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Централен регистар на РМ</td><td>Регистар на годишни сметки</td></tr> <tr> <td>Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на РМ</td><td>База на податоци на осигуреници</td></tr> <tr> <td>Државен завод за статистика</td><td>Редовни статистички истражувања</td></tr> </tbody> </table>		Извор	Назив на збирка	Централен регистар на РМ	Регистар на годишни сметки	Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на РМ	База на податоци на осигуреници	Државен завод за статистика	Редовни статистички истражувања
Извор	Назив на збирка								
Централен регистар на РМ	Регистар на годишни сметки								
Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на РМ	База на податоци на осигуреници								
Државен завод за статистика	Редовни статистички истражувања								
18.2	Фреквенција на прибирање податоци								
Годишна.									
18.3	Прибирање на податоците								
Податоците се превземаат од административен извор, на магнетен медиум.									
18.4	Проверка на податоците								
Првичната контрола на базата на податоци се врши програмски, од страна на Централниот регистар во текот на електронското прибирање. По преземањето на податоците, се врши логичка и математичка валидација на податоците, како и споредба на податоците за основните категории од работењето во претходната година. За споредба се користат дополнителни извори: ПИОМ, УЈП и сл. Секое поголемо отстапување се проверува на терен и доколку има потреба, се коригираат одредени белези.									
18.5	Компилирање податоци								

Прибраните информациите се обработуваат во SAS base програма според соодветен алгоритам за преметка на дефинираните варијабли, на ниво на деловен субјект. Во процесот на обработка на податоците се вклучени низа математички и логички контроли кои обезбедуваат кохерентност на податоците и нивна временска конзистентност. Пресметаните варијабли на ниво на деловен субјект се агрегираат на вкупно ниво и според сектори на дејности. За валидација на податочните сетови се користи INPUT HALL - алатката за пренос и валидација на Евростат, која е и услов за трансмисија на податоците до базата на Евростат. Алатката овозможува контрола на доверливоста на податоците и заштита на индивидуалните податоци според правилата за заштита.

18.6	Прилагодување
-------------	----------------------

Не е применливо, не се врши сезонско прилагодување на податоците.

19	Коментар
-----------	-----------------

Нема коментар

A.1	Анекси
------------	---------------